

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 21.12.2005
COM(2005) 666 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Ceļā uz resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Tematiska stratēģija atkritumu rašanās
novēršanai un atkritumu pārstrādei**

{SEC(2005) 1681}
{SEC(2005) 1682}

SATURS

1.	Ievads	3
2.	Pašreizējā situācija	4
3.	ES atkritumu politikas attīstības mērķi	6
4.	Rīcība	6
5.	Kāda būs ierosināto izmaiņu ietekme?.....	8
6.	Starptautiskais stāvoklis	10
7.	Uzraudzība un novērtēšana	11
8.	Pārskatīšana.....	11
I PIELIKUMS. Galvenie rīcības virzieni		12
II PIELIKUMS. Tiesību akta finanšu pārskats		12

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Ceļā uz resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Tematiska stratēģija atkritumu rašanās novēršanai un atkritumu pārstrādei

(Teksts ar EEA nozīmi)

1. IEVADS

Atkritumi eiropiešiem ir vides, sociāla un ekonomiska problēma. Daļai tie raisa negatīvas asociācijas: atkritumu maisi, mēsli un toksisko atkritumu izgāztuves. Citiem atkritumi nozīmē iespēju — Eiropas vēlme risināt atkritumu problēmu videi nekaitīgā veidā ir radījusi darba vietas un uzņēmējdarbības iespējas. Atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes nozare strauji attīstās; uzskata, ka tās kopējais apgrozījums ES-25 ir vairāk nekā EUR 100 miljardi. Tā ir darbietilpīga un nodrošina no 1,2 līdz 1,5 miljoniem darbavietu. Pārstrādes rūpniecība nodrošina arvien vairāk resursu ražošanai: vismaz 50 % ES ražotā papīra un tērauda, 43 % stikla un 40 % krāsaino metālu šobrīd tiek iegūti no pārstrādātiem materiāliem.

Līdzšinējos 30 gadus ES vides politikā liela uzmanība tika pievērsta jautājumiem, kas saistīti ar atkritumiem, un šajā jomā ir sasniegts būtisks progress. Tiek sakopti sevišķi piesārņojoši poligoni un sakārtotas sadedzināšanas iekārtas. Ir izstrādātas jaunas metodes bīstamo atkritumu apstrādei. Transportlīdzekļi, kā arī elektriskās un elektroniskās iekārtas tiek atbrīvotas no bīstamām vielām. Ir samazināta dioksīnu un citu vielu emisija no sadedzināšanas iekārtām.

Laika gaitā atkritumi aizvien biežāk tiek atzīti par vērtīgu rūpniecisko izejvielu. Tādas pieejas kā atkārtota izmantošana, pārstrāde un enerģijas reģenerācija tagad sāk piemērot reglamentētiem atkritumiem — izlietotam iepakojumam, nolietotiem transportlīdzekļiem, elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem, bioloģiski noārdāmiem atkritumiem un riepām. Neļaujot bioloģiski noārdāmiem atkritumiem nonākt poligonos, kā arī palielinot pārstrādes un reģenerācijas apjomus, tiek samazināta siltumnīcefekta gāzu emisija.

Tomēr par spīti šiem panākumiem, atkritumu problēma vēl nav atrisināta. Atkritumu daudzums turpina palielināties. Tiesību akti dažos gadījumos netiek īstenoti pilnībā, un pastāv būtiskas atšķirības starp pieejām dažādās valstīs. Atkritumu rašanās novēršanas un atkritumu pārstrādes iespējas vēl nav pilnībā apgūtas. Arvien plašākās zināšanas par resursu izmantošanas ietekmi uz vidi vēl aizvien netiek pilnībā atspoguļotas atkritumu politikā.

Ilgspējīgai attīstībai pretēja atkritumu rašanās tendence un politikas jautājumi rada bažas, jo atkritumu rašanās var liecināt par ekoloģiski nepietiekami efektīvu resursu izmantošanu. Turklāt atkritumu apsaimniekošanas rezultātā gaisā, ūdenī un augsnē ieplūst dažādas vielas, kā arī rodas troksnis un citas neērtības, kas veicina vides problēmas un rada ekonomiskas izmaksas.

Turklāt ES tiesību akti atkritumu jomā bieži ir neskaidri par spīti Kopsienas Tiesas nolēmumiem, un to interpretācijai tiek veltīti daudzi tiesas procesi. Tas rada tiesību aktu

pārklāšanos un nenoteiktību kompetento iestāžu darbā un atkritumu nozarē un var kavēt nepieciešamās investīcijas.

Ņemot to vērā, ir pienācis laiks analizēt un izvērtēt ES atkritumu politiku, lai izveidotu pamatu nākotnes stratēģijai. Kā noteikts Sestajā vides rīcības programmā, šajā stratēģijā noteikti mērķi un izklāstīti veidi, kā ES var uzlabot atkritumu apsaimniekošanu.

Šajā procesā tā būtiski vienkāršo un precizē esošo tiesisko regulējumu atbilstīgi ES mērķiem panākt labāku regulējumu. Atkritumu joma ir viena no prioritārajām, kurā paredzēta Kopienas tiesību aktu vienkāršošana [KOM(2005) 535]. Šajā stratēģijā atspoguļoti sākotnējie pasākumi, kuru nepieciešamība apstiprinājusies, pirmoreiz pārskatot tiesību aktus minētajā jomā, un izklāstīta Komisijas pieeja, kuras mērķis ir atkritumu jomā panākt labāku tiesisko regulējumu ES.

Visbeidzot, stratēģija izstrādāta, pamatojoties uz esošajiem tiesību aktiem un plašu apspriešanos ar ieinteresētajām personām, un tās pilnīga un efektīva īstenošana dalībvalstīs ir nosacījums stratēģijā izvirzīto mērķu sasniegšanai.

2. PAŠREIZĒJĀ SITUĀCIJA

Šobrīd ES sadzīves atkritumi tiek likvidēti, apglabājot poligonos (49 %), sadedzinot (18 %), pārstrādājot un kompostējot (33 %). Jaunajās dalībvalstīs, kas iegulda daudz spēku un līdzekļu, lai pieskaņotos ES *acquis*, situācija attīstās strauji, tomēr poligoni vēl arvien ir galvenā metode. Stāvoklis dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgs, tas sniedzas no tādām valstīm, kas pārstrādā vismazāk (90 % nonāk poligonos, 10 % tiek pārstrādāti un izmantoti enerģijas reģenerācijai), līdz pat tādām, kuras ir videi daudz draudzīgākas (10 % nonāk poligonos, 25 % izmanto enerģijas reģenerācijai un 65 % pārstrādā).

Esošās ES atkritumu politikas pamatā ir atkritumu hierarhijas jēdziens. Tas nozīmē, ka ideālā gadījumā atkritumu rašanās būtu jānovērš, bet atkritumi, kuru rašanos novērst nav iespējams, ir pēc iespējas jāizmanto atkārtoti, jāpārstrādā un jāreģenerē, pēc iespējas mazāk izmantojot poligonus. Poligons ir ļaunākā iespēja no vides viedokļa, jo tas nozīmē resursu zudumu un nākotnē var izraisīt apdraudējumu videi. Atkritumu hierarhija nav jāuzskata par negrozāmu likumu, jo īpaši tādēļ, ka dažādas atkritumu apstrādes metodes var atšķirīgi ietekmēt vidi. Tomēr mērķis virzīties uz pārstrādes un reģenerācijas sabiedrību nozīmē progresu atkritumu hierarhijā, aizvien mazāk izmantojot poligonus un aizvien vairāk pievēršoties pārstrādei un reģenerācijai.

Tiesiskais regulējums¹, kas ir šīs stratēģijas pamatā, ietver horizontālos tiesību aktus, kuri reglamentē atkritumu apsaimniekošanu, piemēram, Pamatdirektīva par atkritumiem, direktīva par bīstamajiem atkritumiem, kā arī regula par atkritumu pārvadājumiem. Tos papildina specifiskāki tiesību akti par atkritumu apstrādi un apglabāšanu, tai skaitā direktīva par poligoniem un direktīva par sadedzināšanu, kā arī tiesību akti, kas reglamentē specifisku atkritumu plūsmas (atkritumeļļas, polihlorētus bifēnilus/polihlorētus terfenilus un baterijas). Dažām galvenajām atkritumu plūsmām, t.i., iepakojumam, nolietotiem transportlīdzekļiem, kā arī elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA), ir noteikti pārstrādes un reģenerācijas mērķi. Skatīt III pielikumu Komisijas dokumentā SEC(2005) 1682, lai iepazītos ar shēmu, kurā ir izklāstīti attiecīgie tiesību akti.

---

¹ Skatīt III pielikumu, kurā iekļauts detalizēts tiesību aktu saraksts.

Par spīti nozīmīgajiem sasniegumiem, kopējais atkritumu apjoms pieaug, un poligonos nogādāto atkritumu absolūtais apjoms nemazinās. Laikā no 1990. gada līdz 1995. gadam kopējais atkritumu apjoms ES un EBTA valstīs pieauga par 10 %, savukārt IKP pieauga par 6,5 %. Cieto sadzīves atkritumu rašanās būtiski veicināja šo pieaugumu, un tas ir saistīts ar ekonomiskās aktivitātes līmeni, jo laikā no 1995. līdz 2003. gadam gan cieto sadzīves atkritumu apjomi, gan IKP ES-25 ir pieauga par 19 %. Palielinās arī mazākas, taču nozīmīgas atkritumu plūsmas: bīstamo atkritumu apjoms laikā no 1998. līdz 2002. gadam pieauga par 13 %, savukārt IKP pieauga par 10 %. Tā kā ir sagaidāms straujāks ekonomiskais pieaugums, paredzams, ka pieaugs kopējais atkritumu apjoms, un tas notiks ar lielāko daļu atkritumu. Piemēram, Eiropas Vides aģentūra paredz, ka papīra/kartona, stikla un plastmasas atkritumu apjoms līdz 2020. gadam pieaugs par 40 %, salīdzinot ar 1990. gadu. ESAO paredz, ka cieto sadzīves atkritumu apjomi turpinās pieaugt līdz 2020. gadam, taču pieauguma temps nedaudz samazināsies. Kopīgais pētniecības centrs paredz, ka laikā līdz 2020. gadam cieto sadzīves atkritumu daudzums pieaugs par 42,5 %, salīdzinot ar 1995. gada līmeni. Relatīvi straujāks cieto sadzīves atkritumu apjoma pieaugums tiek prognozēts 10 jaunajās ES dalībvalstīs.

Pieaugot pārstrādāto un sadedzināto atkritumu apjomam, poligonos apglabāto atkritumu absolūtais apjoms nesamazinās, jo palielinās kopējais atkritumu daudzums. Piemēram, laikā no 1990. līdz 2002. gadam poligonos apglabāto plastmasas atkritumu apjoms pieauga par 21,7 %, savukārt poligonos apglabāto plastmasas atkritumu īpatsvars procentos samazinājās no 77 % līdz 62 %.

Šīs ilgtspējīgai attīstībai pretējās norises daļēji ir saistītas ar neapmierinošu tiesību aktu īstenošanu atkritumu jomā, kas savukārt daļēji ir saistīts ar dažiem politikas un tiesiskā regulējuma elementiem, kurus varētu uzlabot.

Pastāv vairākas **ieviešanas** problēmas, sākot ar atkritumu izgāšanu nekontrolētos poligonos un beidzot ar bīstamo atkritumu pārvadāšanu, pārkāpjot starptautiskās konvencijas. Neskaidras definīcijas un atšķirīgi priekšstati par tiesību aktu īstenošanu nav veicinājuši ieviešanu un kļuvuši par cēloni tiesu procesiem. Par spīti Eiropas Kopienas Tiesas nolēmumiem, atsevišķi aspekti, piemēram, brīdis, ar kuru atkritumi vairs nav uzskatāmi par atkritumiem, vēl arvien ir neskaidri.

Lai gan **atkritumu rašanās novēršana** jau daudzus gadus ir bijusi gan valstu, gan ES atkritumu apsaimniekošanas politikas galvenais mērķis, šobrīd ir paveikts ļoti maz, lai īstenotu šo mērķi praksē. Nav pilnībā sasniegti ne agrāk izvirzītie Kopienas, ne valstu mērķi.

Pārstrādes un reģenerācijas apjomi pieaug. Tomēr šādi tiek apstrādāta tikai ierobežota atkritumu daļa. Direktīvas par pārstrādi ir identificējušas atsevišķu atkritumu plūsmas un ļāvušas Kopienas atkritumu politikai samazināt ietekmi uz vidi, veicinot tādu atkritumu kā baterijas, iepakojums, transportlīdzekļi un elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu atdalīšana rašanās brīdī un to pārstrādi. Šīs strauji augošās atkritumu plūsmas ir īpaši nozīmīgas, ņemot vērā to bīstamību un sarežģītību. Tomēr tā ir tikai daļa no visiem radītajiem atkritumiem.

Turklāt apstrādes standarti pastāv tikai attiecībā uz poligoniem un sadedzināšanas iekārtām, un tikai daļēji attiecībā uz pārstrādi, kaut arī pārstrādāto atkritumu apjoms pieaug. Tas rada vides problēmas, jo dažas pārstrādes iekārtas var radīt piesārņojumu, ja tās tiek nepareizi izmantotas. Standarti ir nepieciešami ne tikai vides aizsardzībai, bet arī uzņēmējdarbībai — lai nodrošinātu līdzvērtīgus apstākļus pārstrādājamiem materiāliem.

Ņemot vērā šos apstākļus, izstrādājot šo tematisko stratēģiju, tika rūpīgi pārskatīta pašreizējā situācija, kā arī identificētas nozīmīgākās problēmas un aspekti. Tādējādi radās turpmāk izklāstītie priekšlikumi, kuru mērķis ir uzlabot atkritumu rašanās novēršanu un atkritumu pārstrādi.

3. ES ATKRITUMU POLITIKAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶI

ES atkritumu politika spēj palīdzēt mazināt resursu izmantošanas kopējo negatīvo ietekmi uz vidi. Novēršot atkritumu rašanos, kā arī veicinot atkritumu pārstrādi un reģenerāciju, palielināsies resursu efektivitāte Eiropas tautsaimniecībā un samazināsies dabas resursu izmantošanas negatīvā ietekme uz vidi. Tas palīdzēs saglabāt resursu bāzi, kas ir būtiska ilgtspējīgai ekonomiskai izaugsmei.

Esošās ES atkritumu politikas pamatmērķi — novērst atkritumu rašanos un veicināt to atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju, lai samazinātu negatīvo ietekmi uz vidi — **vēl arvien ir spēkā, un tiks atbalstīti ar šo uz ietekmi pamatoto pieeju.**

ES ilgtermiņa mērķis ir kļūt par pārstrādājošu sabiedrību, kas cenšas novērst atkritumu rašanos un izmantot atkritumus kā resursu. Ieviešot augstus standartus vides jomā, tiks veicinātas pārstrādes un reģenerācijas darbības iekšējā tirgū.

4. RĪCĪBA

Lai sasniegtu šos mērķus un tādējādi nodrošinātu labāku vides aizsardzību, tiek ieteikts modernizēt esošo tiesisko regulējumu, proti, politikas veidošanā ieviest aprites cikla analīzi, kā arī precizēt, vienkāršot un racionalizēt ES tiesību aktus atkritumu jomā. Tas palīdzēs atrisināt esošās īstenošanas problēmas un nepārprotami virzīs ES ceļā uz ekonomiski un ekoloģiski efektīvu pārstrādājošu sabiedrību. Esošie centieni vides jomā tiks saglabāti un uzlaboti, nodrošinot pamatu ilgtspējīgai izaugsmei.

Tam vajadzīgs dažādu pasākumu kopums, kas veicina atkritumu rašanās novēršanu, pārstrādi un atkārtotu izmantošanu tā, lai optimāli samazinātu uzkrāto ietekmi resursu aprites ciklā, tostarp šādi.

- **Lielāka uzmanība esošo tiesību aktu pilnīgai īstenošanai.** Dalībvalstīs pastāv dažādas ar īstenošanu saistītas problēmas, sākot ar nelegāliem poligoniem, kas vēl arvien pastāv vairākās dalībvalstīs, un beidzot ar interpretācijas atšķirībām citās. Daļa šīs stratēģijas ir veltīta neskaidrību novēršanai, ar interpretācijām saistīto strīdu atrisināšanai un to tiesību aktu grozīšanai, kas vides jomā nav devuši cerētos ieguvumus. Komisija izmantos Atkritumu apsaimniekošanas komiteju kā forumu, kurā dalīties ar informāciju un paraugpraksi, kā arī noskaidrot ar ieviešanu saistītās problēmas. Tā turpinās veikt juridiskus pasākumus, lai nodrošinātu vienlīdzīgu *acquis* ieviešanu visās dalībvalstīs.
- **Esošo tiesību aktu vienkāršošana un modernizācija,** ja pieredze liecina, ka tas ir nepieciešams, lai samazinātu administratīvo slogu, vienlaikus saglabājot vides aizsardzības līmeni atbilstīgi labāka regulējuma mērķim. Tas ļaus atkritumu jomā ieviest ekonomiski lietderīgākus tiesību aktus un būs saistīts ar vairākiem pasākumiem. Pirmkārt, tiks grozīta Pamatdirektīva par atkritumiem, apvienojot to ar direktīvām par bīstamajiem atkritumiem, ieviešot aprites cikla skatījumu, precizējot,

kad atkritumi vairs nav uzskatāmi par atkritumiem, precizējot reģenerācijas un apglabāšanas definīcijas, kā arī ieviešot pārstrādes definīciju un novēršot dažādu tiesību aktu pārklāšanos atkritumu un citās vides jomās. Otrkārt, tiks atcelta direktīva par atkritumeļļām, tās noteikumus par atkritumeļļu savākšanu iekļaujot Pamatdirektīvā par atkritumiem. Treškārt, 2006. gadā tiks izstrādāts priekšlikums, lai konsolidētu trīs direktīvas par titāna dioksīda rūpnieciskajiem atkritumiem. Ceturtkārt, līdztekus priekšlikumiem, kas pieņemti vienlaikus ar šo stratēģiju, pastāvīgi un sistemātiski pārskatot ES tiesību aktus atkritumu jomā, Komisija izvērtēs papildu pasākumu nepieciešamību, izvirzot augstākus labāka regulējuma un vienkāršošanas mērķus saskaņā ar Paziņojumā COM(2005) 535 paredzēto grafiku. Tas cita starpā ietvers nākamās pārskatīšanas, kas paredzētas direktīvās atkritumu jomā, piemēram, 2006. gadā paredzēts pārskatīt direktīvu par nolietotiem transportlīdzekļiem, 2008. gadā — direktīvu par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem, kā arī atkritumu nomenklatūras sistēmas pārskatīšanu. Visbeidzot, kad tiks ieviesti šajā stratēģijā ierosinātie kopējie standarti, radīsies jaunas iespējas izveidot vienkāršāku atkritumu pārvaldīšanu reglamentējošu režīmu, kas arī turpmāk veicinās atkritumu pārstrādi un reģenerāciju.

- **Aprites cikla skatījuma ieviešana atkritumu politikā.** Vides politikā tradicionāli pievērsās aprites cikla agrīnajam un beidzamajam posmam: ieguvei, apstrādei un ražošanai, no vienas puses, un atkritumu apsaimniekošanai no otras puses. Tagad ir atzīts, ka daudzu resursu ietekme uz vidi bieži ir saistīta ar izmantošanas posmu². Ir jāņem vērā visi resursu aprites cikla posmi, jo dažādi posmi var viens otru ietekmēt, un pasākumi ar mērķi mazināt ietekmi uz vidi vienā posmā var citā posmā to palielināt. Vides politikai neapšaubāmi ir jānodrošina, lai negatīvā ietekme tiktu samazināta visā resursu aprites ciklā. Piemērojot aprites cikla pieeju, var vieglāk noteikt prioritātes un efektīvāk izvirzīt politikas mērķus, tādējādi vides jomā gūstot iespējami lielākas priekšrocības salīdzinājumā ar pieliktajām pūlēm.

Aprites cikla pieeja tiks iestrādāta ES tiesību aktos, precizējot mērķus Pamatdirektīvai par atkritumiem tā, lai tie pilnībā ņemtu vērā aprites cikla perspektīvu. Tas būtiski ietekmēs jaunas politikas izstrādi, kā arī atkritumu apsaimniekošanas principus un praksi nākotnē. Nesenis pārskats par izlietoto iepakojuma materiālu pārstrādes un reģenerācijas mērķiem ir pirmais piemērs aprites cikla skatījuma izmantošanai politikas veidošanā. Analizējot ietekmi uz vidi un ekonomiku visā materiālu aprites cikla laikā, katram materiālam tiek izvirzīti jauni mērķi. Pārskats par atkritumeļļu apsaimniekošanu ir vēl viena joma, kurā piemērots aprites cikla skatījums.

- **Visaptverošas atkritumu rašanās novēršanas politikas veicināšana,** precizējot dalībvalstu pienākumu izstrādāt publiski pieejamas programmas atkritumu rašanās novēršanai. ES līmenī Komisija rosinās izmantot IPNK direktīvu, integrētu produktu politiku un citus instrumentus, lai sekmētu paraugprakses izplatīšanu.
- **Labākas zināšanas un informācija,** kas sekmēs turpmāku atkritumu rašanās novēršanas politikas izstrādi.
- **Kopīgu pārstrādes standartu izstrāde.** Lai nodrošinātu pareizu pārstrādes iekšējā tīrgus darbību, ir izvirzīts priekšlikums noteikt pārstrādes un pārstrādāto materiālu

---

² COM(2003) 302 - Integrētā produktu politika.

obligātos standartus visā Kopienā, lai nodrošinātu augstu vides aizsardzības līmeni un novērstu „ekodempinga” draudus. Šī pieeja balstīsies uz grozījumiem Pamatdirektīvā par atkritumiem un IPNK direktīvā. Šo pieeju pirmām kārtām piemēros bioloģiskajiem atkritumiem.

- **Turpmāka ES pārstrādes politikas izstrāde.** Īstenojot esošos ES tiesību aktus atkritumu jomā, tiks meklētas jaunas iespējas veicināt pārstrādi. Tiks sīki analizēta uz materiāla specifiku pamatotas pieejas izmantojamība un dzīvotspēja ilgstošā laika posmā. Dalībvalstis tiks aicinātās plašāk izmantot ekonomiskos instrumentus, kā arī dalīties pieredzē/paraugpraksē, nodrošinot labāku koordinēšanu Atkritumu apsaimniekošanas komitejā.

Rīcība un ieteiktās izmaiņas ir sīkāk skaidrotas I pielikumā. Tajā ir norādīts arī orientējošais grafiks, saskaņā ar kuru tiks iesniegti dažādi priekšlikumi tematiskās stratēģijas īstenošanai.

5. KĀDA BŪS IEROSINĀTO IZMAIŅU IETEKME?

Paredz, ka šī tematiskā stratēģija ietekmēs esošo praksi dalībvalstīs un radīs jaunas atkritumu apsaimniekošanas iespējas kā alternatīvas apglabāšanai poligonos, tādējādi veicinot kopēju virzību augšup atkritumu hierarhijā. Šīs iespējas izklāstītas turpmāk (sīkaku informāciju skatīt šai stratēģijai pievienotajā ietekmes novērtējumā).

Mazāk atkritumu poligonos

Rīcība saskaņā ar tematisko stratēģiju arī turpmāk veicinās atkritumu plūsmu novirzīšanu no poligoniem. Lielāka uzmanība tās īstenošanai un ekonomisko instrumentu izmantošanas rosināšanai veicinās atkritumu apglabāšanas cenu paaugstināšanu līdz līmenim, kas labāk atspoguļo šīs atkritumu apsaimniekošanas iespējas reālo ietekmi uz vidi, tādējādi samazinot poligonos nogādāto atkritumu daudzumu. Taču atteikšanās no apglabāšanas poligonos prasīs laiku, jo šī atkritumu apsaimniekošanas iespēja vēl arvien ir parastākais risinājums daudzās dalībvalstīs. Turklāt attiecībā uz dažiem atkritumu veidiem apglabāšana poligonos arī turpmāk var būt vienīgā reālā iespēja. Jaunajām dalībvalstīm būs vajadzīgs laiks, lai izveidotu alternatīvu infrastruktūru un atteiktos no kādreiz ierastās prakses.

Informācija par poligonos nogādāto atkritumu daudzumu tiks pārskatīta 2010. gadā. Ja apglabāto atkritumu daudzumu un veidu dēļ stāvoklis arī tad būs neapmierinošs, un atkritumu novirzīšana no poligoniem nenotiks pietiekami ātri, tiks paredzēti papildu aizliegumi apglabāt atkritumus poligonos.

Vairāk komposta un no atkritumiem reģenerētas enerģijas

Neļaujot atkritumiem nonākt poligonos, tos virzīs uz dažādām iespējām, kas atkritumu hierarhijā atrodas augstāk, tādējādi pozitīvi ietekmējot vidi.

Izstrādājot kompostēšanas iekārtu un komposta kvalitātes kritērijus, tiks veicināta kompostēšanas plašāka izmantošana.

Stratēģijā tiks paredzēta augstāka energoefektivitāte enerģijas reģenerācijai no atkritumiem. Komisija iesaka uzsākt efektivitātes sliekšņu piemērošanu praksē, lai klasificētu atkritumu pārstrādi sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtās kā reģenerāciju vai apglabāšanu. Tas arī

palīdzēs ES sasniegt mērķus saskaņā ar direktīvu par elektroenerģijas ražošanas veicināšanu no atjaunojamajiem enerģijas avotiem.

Katrai dalībvalstij ir jāizlemj, kura no iespējam konkrētajos apstākļos ir vispiemērotākā no vides viedokļa.

Pārstrādes veicināšana un uzlabošana

Nākamie pieci gadi būs vissvarīgākais laiks pārstrādes direktīvu ieviešanā. Nosakot obligātos kvalitātes standartus dažām pārstrādes iekārtām, ir paredzams būtisks uzlabojums, virzoties no pašreizējās situācijas, kad obligātie kvalitātes standarti attiecas tikai uz 8 līdz 10 % atkritumu, un sasniedzot situāciju, kad tie attieksies uz pārstrādājamu atkritumu lielāko daļu. Šī piemērošanas joma tiks pielāgota proporcionāli vides apdraudējumam. Tas nodrošinās, ka, pieaugot pārstrādes nozīmei atkritumu apsaimniekošanā, šīs pieejas ietekme uz vidi tiks kontrolēta, kā arī radīti tirgus apstākļi, kas ļaus pārstrādei arī turpmāk attīstīties līdzšinējā tempā.

Pārstrādei noteiktie kvalitātes standarti veicinās pieprasījumu pēc pārstrādājamiem materiāliem un šo materiālu pieņemamību. Tas novirzīs atkritumu plūsmas uz pārstrādi un atkārtotu izmantošanu. Turklāt uzlabots, uz ES standartiem pamatots pārstrādes iekšējais tirgus ļaus veikt pārstrādi tur, kur tā ir visefektīvākā. Tas samazinās izmaksas, tādējādi vēl vairāk veicinot pārstrādi un atkārtotu izmantošanu.

Vairāku materiālu pārstrāde šobrīd noris sekmīgi, jo, palielinoties tirgus cenām, pieaug pārstrādes apjomi. Piemēram, izlietotā papīra izmantošana jauna papīra ražošanai laikā no 1991. gada līdz 2004. gadam ir divkāršojusies (no 25 % līdz 50 %). Attiecībā uz citiem materiāliem tirgus pilnvērtīgu attīstību kavē dažādi šķēršļi, un notiek darbs, lai šos šķēršļus novērstu. Situācija tiks pārskatīta 2010. gadā. Ja videi labvēlīgā materiālu pārstrāde nenotiks, varēs īstenot citus uz šādiem materiāliem orientētus pasākumus, izmantojot vispiemērotākos politiskos instrumentus (ekonomiskos instrumentus, ražotāja atbildību, aizliegumu apglabāt atkritumus poligonos, savākšanas vai pārstrādes mērķus).

Galvenie ieguvumi un pozitīvā ietekme

Šie centieni var uzlabot ES atkritumu politikas rentabilitāti un sniegt būtiskus vides un sociālos ieguvumus:

- atkritumu politika vairāk pievērsīsies ietekmei uz vidi, tādējādi kļūstot efektīvāka un rentablāka;
- tiks uzlabota atkritumu apsaimniekošanas normatīvā vide, samazinot izmaksas un šķēršļus, kas apgrūtina atkritumu pārstrādi un reģenerāciju;
- atkritumu rašanās novēršanas politika tiks ieviesta valstu līmenī, nodrošinot iespējami lielāku vides un ekonomisko efektivitāti, kā arī veicinot rīcību vistuvāk atkritumu rašanās vietai;
- palielinot atkritumu reģenerāciju, tiks samazināta atkritumu apglabāšanas radītā emisija, pozitīvi ietekmējot vidi, piemēram, samazinot siltumnīcefekta gāzu emisiju.

Pozitīvo ietekmi var ilustrēt, izmantojot šādus kvantitatīvus piemērus.

- Turpinot novirzīt sadzīves atkritumus no poligoniem uz kompostēšanu, pārstrādi un enerģijas reģenerāciju, varētu vēl vairāk samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju par 40 līdz pat 100 Mt CO₂ ekvivalenta gadā.
- Precizējot, kad atkritumi vairs nav uzskatāmi par atkritumiem, varētu samazināt ar atkritumu tiesību aktiem saistītās administratīvās izmaksas. Piemēram, pildvielu pārstrādes nozarē lēš, ka šīs izmaksas veido aptuveni 1 % apgrozījuma.
- Palielinot pārstrādes apjomu, tiek radītas jaunas darbavietas: 10 000 tonnu atkritumu pārstrādei vajadzīgas līdz pat 250 darbavietas, salīdzinot ar 20-40 darbavietām, kas vajadzīgas, ja atkritumi tiek sadedzināti, un 10 — ja tie tiek apglabāti poligonā. Ņemot vērā, ka šādā gadījumā mazāk darbavietu tiek radīts ieguves un jaunu materiālu ražošanas nozarēs, tas kopumā varētu veidot nelielu darbavietu skaita pieaugumu.

6. STARPTAUTISKAIS STĀVOKLIS

Vairums attīstīto valstu un daudzas jaunattīstības valstis vēlas uzlabot atkritumu apsaimniekošanu. Valstis ar mazāk attīstītām atkritumu apsaimniekošanas sistēmām parasti cenšas uzlabot atkritumu apsaimniekošanas pamatpraksi, jo īpaši attiecībā uz sadzīves atkritumu apglabāšanu poligonos un bīstamo atkritumu apsaimniekošanu. Valstis ar stabilāku atkritumu apsaimniekošanas sistēmu cenšas novērst atkritumu rašanos, kā arī palielināt atkritumu pārstrādi un reģenerāciju.

Galvenās starptautiskā līmenī īstenotās iniciatīvas ir Konvencija par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to apglabāšanu (Bāzeles konvencija) un ESAO darbs ar mērķi kontrolēt atkritumu pārvadājumus, kā arī izstrādāt starptautiski atzītus kritērijus no vides viedokļa saprātīgai atkritumu apsaimniekošanai. Tā mērķis, cita starpā, ir stiprināt jaunattīstības valstu institucionālo un neinstitucionālo jaudu atkritumu apsaimniekošanā. ES sekmē starptautiska līmeņa kontroles sistēmas izveidi, izmantojot savu politiku un jo īpaši atkritumu pārvadāšanas regulu, kuras mērķis ir nodrošināt augstu vides aizsardzības līmeni.

Pēc Japānas ierosinājuma G8 valstis nesen uzsāka darbu saistībā ar atkritumu daudzuma samazināšanu, atkritumu atkārtotu izmantošanu un pārstrādi.

Citu industriālo valstu izstrādātās politikas piemēri.

- Japānā ir spēkā daudzpusīgi tiesību akti par atkritumiem un citiem ilgspējīgas ražošanas un patēriņa aspektiem saskaņā ar pamatkonceptiju „samazināšana, atkārtota izmantošana un pārstrāde”. Tā ietver tiesību aktus, kas nosaka mērķus vispārējai atkritumu rašanās novēršanai, atkritumu pārstrādei un galīgas apglabāšanas novēršanai. Japānas mērķis ir pārstrādāt 24 % sadzīves atkritumu un samazināt atkritumu galīgo apglabāšanu līdz 50 %. Līdztekus šiem mērķiem Japāna ir izstrādājusi vairākus pārstrādi reglamentējošus tiesību aktus, no kuriem daži līdzinās ES pārstrādes direktīvu mērķiem (par iepakojumu, EEIA un nolietotiem transportlīdzekļiem), citi ir vēltīti aspektiem, kas nav aplūkoti ES normatīvajos aktos (celtniecības materiāli un pārtika). Vietējā līmenī dažas pašvaldības ir noteikušas

samaksu par atkritumu pārstrādi un iekasē nodokļus par apglabājamiem rūpnieciskajiem atkritumiem.

- ASV ir izstrādāta politika gan federālajā, gan arī štatu līmenī. Federālā valdība ir noteikusi ilglaicīgu orientējošu mērķi, kas paredz pārstrādāt 35 % no sadzīves atkritumiem, un atbalsta šo mērķi ar daudzām, galvenokārt brīvprātīgām programmām. Šeit ietilpst pasākumi lietpratīgas projektēšanas veicināšanai un produktu ietekmes uz vidi mazināšanai. Vairāki štati ir izstrādājuši likumus, kas ierobežo apglabāšanu poligonos un veicina dažādu atkritumu plūsmu pārstrādi, tostarp likumus, kas līdzinās ES pārstrādes direktīvu mērķiem (par iepakojumiem un EEIA). Liela uzmanība tiek pievērsta arī efektīvai sadzīves atkritumu sadedzināšanai.
- Ķīna ir ieviesusi vairākus ar atkritumu apsaimniekošanu saistītus tiesību aktus. Jo īpaši šo tiesību aktu mērķis ir veicināt „aprites ekonomiku”. Šobrīd Ķīna strādā, lai izveidotu vidējā termiņa un ilgtermiņa plānus šīs koncepcijas attīstībai. Ķīnā arī pieaug pieprasījums pēc pārstrādājamiem materiāliem. Tas šo materiālu tirgū ir radījis saspīlējumu, kas turpmāk varētu kļūt vēl intensīvāks.

7. UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA

Šī stratēģija tiks pastāvīgi uzraudzīta. Tam būs vajadzīgs nepārtraukts darba ieguldījums, lai uzlabotu statistiku par atkritumu apglabāšanu un pārstrādi, kā arī izveidotu spēcīgāku zināšanu bāzi par ietekmi uz vidi un ietekmes rādītājiem. To veicinās valstu atkritumu politiku novērtēšana, dalībvalstu ziņojumu par ieviešanu analīze, kā arī turpmākas apspriešanās ar ieinteresētajām personām.

8. PĀRSKATĪŠANA

Komisija 2010. gadā pārskatīs sasniegto progresu virzībā uz stratēģijas mērķiem. Pārskatā īpaša uzmanība tiks pievērsta atkritumu rašanās novēršanas politikas attīstībai, aprites cikla skatījuma izmantošanai atkritumu apsaimniekošanā, ieskaitot bioloģisko atkritumu apsaimniekošanu, kā arī virzībai uz pārstrādājamo sabiedrību Eiropā, un minētais pārskats tiks iekļauts Sestās vides rīcības programmas galīgajā novērtējumā.

I PIELIKUMS. Galvenie rīcības virzieni

1. ESOŠO TIESĪBU AKTU VIENKĀRŠOŠANA UN MODERNIZĀCIJA

Atkritumu definīcija

Pamatsdirektīvā par atkritumiem atkritumi definēti kā produkti vai materiāli, no kā atbrīvojas. Ņemot vērā plašas apspriešanās ar ieinteresētajām personām, Komisija ir secinājusi, ka atkritumu definīciju nav nepieciešams mainīt pēc būtības, taču ir jāprecizē, kad atkritumi vairs nav uzskatāmi par atkritumiem (un kļūst par jaunu vai otrreizēju izejvielu). Tādēļ ir ieteikts direktīvā izdarīt grozījumu, nosakot atkritumu plūsmām vides kritērijus, lai varētu konstatēt, kad atkritumi vairs nav uzskatāmi par atkritumiem. Tas ļautu uzlabot pārstrādāto produktu devumu vides jomā, stimulējot uzņēmumus ražot šiem vides kritērijiem atbilstošus pārstrādātos produktus, ka arī mazinātu nevajadzīgu slogu zema riska pārstrādei. Turklāt Komisija publicēs Komisijas Paziņojumu, kurā būs ietvertas pamatnostādnes, kas pamatosies uz Eiropas Kopienas Tiesas nolēmumiem un aplūkos attiecīgu nozaru blakusproduktiem saistītus jautājumus par to, kad blakusprodukti ir un kad nav uzskatāmi par atkritumiem, lai skaidrotu tiesisko situāciju uzņēmumiem un kompetentām iestādēm. Pārskatot šo stratēģiju 2010. gadā, Komisija novērtēs pamatnostādņu efektivitāti.

Šobrīd spēkā esošā atkritumu definīcija nenosaka skaidras robežas, kurā brīdī atkritumi ir atbilstīgi apstrādāti un būtu jāuzskata par produktu. Tā ir problēma, jo rada tiesisko nenoteiktību, kā arī administratīvās izmaksas uzņēmumiem un kompetentām iestādēm. Tas var radīt viedokļu atšķirības dalībvalstīs un pat dažādos reģionos, kas apgrūtinās iekšējā tirgus darbību. Turklāt tirgus aprītē nonāk zemas kvalitātes pārstrādāti materiāli, radot grūtības gan potenciālajiem pircējiem, gan pārdevējiem ar labu reputāciju.

Apspriedes ar ieinteresētajām personām un dalībvalstīm, kā arī Komisijas analīze ir atklājusi, ka šis jautājums skar relatīvi nelielu atkritumu plūsmu skaitu. Tas nozīmē, ka ir iespējams izvēlēties tās atkritumu plūsmas, kurām jānosaka kritēriji, ņemot vērā potenciālos vides un ekonomiskos ieguvumus. Pirmais atkritumu plūsmu kopums, kam piemēros šo sistēmu, ietvers kompostu, pārstrādātas pildvielas, un — atkarībā no pašlaik notiekoša pētījuma par ietekmi uz vidi rezultātiem — kausētu tauku kā degvielas izmantošanu.

Komisija iesaka divpakāpju pieeju šim jautājumam: vispirms Pamatsdirektīvā par atkritumiem nosakot kārtību, kādā tiks pieņemti kritēriji, un pēc tam iesakot šai sistēmai konkrētas atkritumu plūsmas, kas izvēlētas, ņemot vērā ekoloģiskas un ekonomiskas priekšrocības. Pirms priekšlikuma iesniegšanas Komisija veiks pētījumus un apspriedīsies ar ieinteresētajām personām.

Šai pieejai:

- jāuzlabo pārstrādāto produktu devums vides jomā, jo uzņēmumi centīsies sasniegt līmeni, kas nepieciešams, lai viņu pārstrādātos produktus neuzskatītu par atkritumiem;
- jāpalielina pārstrādāto produktu un materiālu pircēju pārliecība un drošības sajūta;
- jāvienkāršo noteikumi par zema riska atkritumiem, ko izmanto kā otrreizējas izejvielas.

Viens no nosacījumiem šīs pieejas iedzīvināšanai būs noteikt vides kritērijus augstā līmenī, lai samazinātu vides risku. Papildus vides kritērijiem būs jānosaka derīguma kritēriji, lai nodrošinātu, ka pārstrādātie produkti spēj nodrošināt dzīvotspējīgu tirgu. Šādiem derīguma kritērijiem ir jābalstās uz esošajiem CEN standartiem vai līdzīgiem avotiem.

Izvēloties atkritumu plūsmas un izstrādājot kritērijus, tiks ņemti vērā daudzi faktori. Īpaši tiks ņemts vērā risks, ka pārstrādātos produktus var izmantot neatbilstošā veidā vai izvest ārpus ES izmantošanai krāpnieciskos nolūkos, vai arī tie kā citādi var ietekmēt vidi, ko varētu novērst, tos klasificējot kā atkritumus. Vēl viens faktors ir dzīvotspējīgs tirgus konkrētajam pārstrādātajam produktam. Komisija, iesakot atkritumu plūsmas un kritērijus, ņems vērā visus šos faktorus.

Reģenerācijas un apglabāšanas definīcijas

Galvenā šībrīža problēma ar atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas definīcijām Pamatdirektīvā par atkritumiem ir tā, ka definīcijas izmanto dažādiem nolūkiem. Pārstrādes direktīvās tās izmanto mērķu izvirzīšanai, savukārt regulā par atkritumu pārvadājumiem — lai noteiktu, vai atkritumu pārvadājumiem ir piemērojami iekšējā tirgus noteikumi.

Ideālā gadījumā tās būtu jāizmanto tikai mērķu izvirzīšanai, un atkritumu pārvadāšanai būtu jāpiemēro vienkāršāka sistēma. Tomēr, ņemot vērā nepilnības Eiropas atkritumu apsaimniekošanas standartos, kā arī nepieciešamību pielāgot atkritumu apsaimniekošanas struktūras un politiku, šādas izmaiņas tiesību aktos atkritumu jomā ir pārargas.

Saskaņā ar Eiropas Kopienų Tiesas interpretāciju definīcijas esošajos tiesību aktos neveicina paraugpraksi vides jomā, piemēram, attiecībā uz enerģijas reģenerāciju sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtās. Komisija uzskata, ka ir nepieciešama papildu definīcija, tādēļ tā ierosina grozīt Pamatdirektīvu par atkritumiem, pamatojot reģenerācijas definīciju uz resursu aizstāšanas koncepciju tautsaimniecībā, nevis konkrētā ražotnē. Turklāt grozījumi ļaus risināt jauno tehnoloģiju un metožu radītās vides problēmas, skatot katru gadījumu atsevišķi ar komitejas procedūras palīdzību.

Komisija iesaka uzsākt efektivitātes sliekšņu piemērošanu praksē, lai klasificētu atkritumu pārstrādi sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtās kā reģenerāciju vai apglabāšanu. Šobrīd Eiropas Kopienų Tiesa lielākajā daļā gadījumu sadzīves atkritumu sadedzināšanu pielīdzina apglabāšanai. Šādai klasifikācijai var būt negatīva ietekme, kas var izraisīt vides degradāciju. Piemēram, sadedzināšana enerģijas reģenerācijai parasti tiek uzskatīta par iespēju novirzīt bioloģiski noārdāmos sadzīves atkritumus no poligoniem. Tomēr pastāv bažas, ka, iedalot sadedzināšanu vienā kategorijā ar apglabāšanu poligonos, dažas vietējās iestādes var izvēlēties lētāko iespēju (apglabāšanu poligonos), kas savukārt degradēs vidi. Turklāt sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtas ar augstu energoefektivitāti tiek diskriminētas salīdzinājumā ar līdzsadedzināšanu, kam piemīt tāda pati energoefektivitāte, taču to emisijas kontrole ir mazāk stingra.

Reģenerācijas definīcija, kas ņem vērā, ka sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtas radītā enerģija aizstāj citās spēkstacijās izmantotos resursus, labāk atspoguļos sadedzināšanas ekoloģiskās priekšrocības. Tomēr sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtu energoefektivitāte var būtiski atšķirties. Ja energoefektivitāte ir zema, sadedzināšanai salīdzinājumā ar poligoniem var arī nebūt priekšrocību. Ja energoefektivitāte ir augsta, dažām atkritumu plūsmām sadedzināšana var būt tikpat izdevīga kā mehāniska pārstrāde vai kompostēšana.

Ietekmes novērtējums liecina, ka energoefektivitātes sliekšņa piemērošana sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtām nāks par labu gan ekonomikai, gan videi. Nosakot sliekšņa līmeņus, pamatojoties uz rezultātiem ražotnē, kurā izmanto vislabākās pieejamās metodes, tiks sekmīgāk sasniegts mērķis novirzīt atkritumus no poligoniem.

Komisija iesaka grozīt Pamatdirektīvu par atkritumiem, lai tajā iekļautu energoefektivitātes sliekšni, kuru pārsniedzot, sadzīves atkritumu sadedzināšana tiek uzskatīta par reģenerāciju. Šis sliekšnis kā orientieri izmantos labākās pieejamās metodes un ņems vērā ieteikumu *BREF* (labāko pieejamo metožu atsauces dokumentā) par atkritumu sadedzināšanu, izmantot ekvivalences faktoru 2,6, lai salīdzinātu elektroenerģiju ar siltumenerģiju, tas ir, 1 kWh elektrības ir līdzvērtīga 2,6 kWh siltuma, kā arī koeficientu 1,1 centrālajai apkurei.

Šis ieteikums veicinās novirzīšanu no poligoniem un labāko pieejamo metožu izmantošanu enerģijas reģenerācijai no sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtās sadedzinātajiem atkritumiem. Tas arī ļaus turpmāk uzlabot šādas enerģijas reģenerācijas devumu vides joma, jo efektivitātes sliekšnis tiks regulāri pārskatīts atbilstīgi tehnoloģiju attīstībai.

Šim definīciju precizējumam būtu jāveicina darbība iekšējā pārstrādes tirgū saskaņā ar augstākiem vides standartiem. Tomēr vienlaikus ir jāturpina pārskatīt situāciju.

Tāpat šajā sistēmā būs iespējams risināt jautājumus par to, kādos gadījumos atkritumu izmantošanu poligonu būvniecībā var uzskatīt par reģenerāciju.

Pārstrādes definīcija

Pamatdirektīvā par atkritumiem ir jāiekļauj pārstrādes definīcija, lai iegūtu orientieri pārstrādes politikas un mērķu noteikšanai.

Citi vienkāršošanas pasākumi

Labāka regulējuma ieviešanai:

- tiks novērsta pārklāšanās starp atļauju izdošanas procedūrām, kas paredzētas Pamatdirektīvā par atkritumiem, kā arī direktīvā par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli, norādot, ka pēc IPNK atļaujas saņemšanas cita atļauja nav vajadzīga,
- Direktīva 91/689/EEK par bīstamajiem atkritumiem tiks iekļauta Pamatdirektīvā par atkritumiem, lai konstatētu un novērstu pārklāšanos un atceltu novecojušus noteikumus,
- Komisija 2006. gadā izstrādās priekšlikumu trīs direktīvu par titāna dioksīda rūpnieciskajiem atkritumiem konsolidēšanai, modernizējot noteikumus un svītrojot visus novecojušos noteikumus.

Komisija, pārskatot ES atkritumu tiesību aktos iekļautās direktīvas par atkritumiem, piemēram, par sadedzināšanu, nolietotiem transportlīdzekļiem, apglabāšanu poligonos, EEIA un bīstamu vielu izmantošanas ierobežošanu, ņems vērā vajadzību pēc labāka regulējuma, kā arī vajadzības gadījumā ieteiks grozījumus esošajos ES tiesību aktos, sistemātiski pārskatot ES tiesību aktus atkritumu jomā.

2. APRITES CIKLA SKATĪJUMA IEVIEŠANA ATKRITUMU POLITIKĀ

Atkritumu politika var sniegt daudzveidīgus ieguvumus vides jomā, jo tie var rasties aprites cikla dažādos posmos un izpausties dažādos veidos, tāpēc tos var būt grūti aprēķināt un salīdzināt. Tomēr atkritumu politikai nepašaubāmi ir jāpalīdz mazināt ietekme uz vidi visa resursu aprites cikla laikā. Daudzos gadījumos tas nozīmē vienkārši paļauties uz veselo saprātu, lai aplūkotu situāciju no plašāka viedokļa, taču dažreiz var nākties izmantot novērtēšanas instrumentus, piemēram, aprites cikla novērtējumu.

Komisija iesaka Pamatdirektīvā par atkritumiem precizēt atkritumu politikas mērķus, lai nepārprotami īstenotu aprites cikla skatījumu. ES atkritumu politikai būtu jāsamazina atkritumu rašanās un apsaimniekošanas negatīvā ietekme uz vidi, kā arī jāsamazina resursu izmantošanas kopējā ietekme uz vidi.

3. ZINĀŠANU BĀZES UZLABOŠANA

Aprites cikla skatījumam vajadzīgas labākas zināšanas par resursu izmantošanas, atkritumu rašanās un apsaimniekošanas ietekmi, kā arī metodiskāka prognozēšana un modelēšana.

Tas tiks nodrošināts, galvenokārt izmantojot Tematiskajā stratēģijā par resursiem izklāstītos mehānismus, kā arī Integrētās produktu politikas kontekstā īstenotās iniciatīvas. Turklāt Eiropas Vides aģentūra, Statistikas birojs un Kopīgais pētniecības centrs turpinās strādāt, lai atkritumu politiku nodrošinātu ar spēcīgu zinātniskās un ekonomiskās informācijas bāzi.

Cits nozīmīgs solis būs, apspriežoties ar zinātniekiem un ieinteresētajām personām, definēt pamatnostādnes, lai, izmantojot vienotu pieeju un metodoloģiju, padarītu aprites cikla instrumentus viegli izmantojamus atkritumu politikas veidošanā. Mērķis ir padarīt šos instrumentus vieglāk izmantojamus politisku lēmumu pieņemšanā kā vietējā, tā Eiropas mērogā.

4. ATKRITUMU RAŠANĀS NOVĒRŠANA

Atkritumu rašanās novēršanas potenciāls ir atkarīgs no vairākiem faktoriem — ekonomiskās izaugsmes, tā, kādā mērā uzņēmēji jau ir ieviesuši paraugpraksi atkritumu samazināšanai utt. Atkritumu rašanos var novērst, tikai ietekmējot praktiskos lēmumus, kas tiek pieņemti dažādos aprites cikla posmos: to, kā produktu izstrādā un ražo, kā tas nonāk līdz patērētājam un, visbeidzot, kā to izmanto. Sadzīves atkritumu rašanos ietekmē arī patērētāju uzvedība, kas ir saistīta ar sociālo struktūru, iedzīvotāju ienākumiem un sabiedrības labklājību.

Šajā stratēģijā nav paredzēti mērķi atkritumu rašanās novēršanai ES, jo tas nebūtu efektīvākais un ekoloģiski iedarbīgākais veids, lai novērstu atkritumu rašanos. Tas tāpēc, ka šādi mērķi nespēj atspoguļot, cik sarežģīta ir ietekme uz vidi: atkritumu masu var samazināt, tomēr ietekme uz vidi var pieaugt, savukārt neliels masas samazinājums var būtiski samazināt ietekmi uz vidi. Turklāt rašanās novēršanas politikā ir jāņem vērā valsts ražošanas un patēriņa modeļi, to tendences un saistība ar ekonomisko izaugsmi.

Šī stratēģija paredz koordinētu pieeju atkritumu rašanās novēršanai, kas novēršanas politiku virzīs uz to, lai samazinātu ietekmi uz vidi un veidotu pamatu īpašām valstu programmām. Darbs atkritumu rašanās novēršanai ir jāveic visos pārvaldes līmeņos. Eiropas līmenī, direktīva par integrētu piesārņojuma novēršanu un kontroli (IPNK), kā arī integrētā produktu

politika var būtiski veicināt atkritumu rašanās novēršanu. Saskaņā ar IPNK izstrādātie vislabāko pieejamo metožu atsauces dokumenti (*BREF*) sniedz noderīgu informāciju par atkritumu rašanās novēršanu. Šie *BREF* aspekti ir jāpastiprina un dalībvalstīm, ražotājiem un citām ieinteresētajām personām regulārāk jāapmainās ar informāciju par paraugpraksi. Visbeidzot, Komisija ir iecerējusi atkārtoti pievērsties ekodizaina iniciatīvu pamata izstrādāšanai saskaņā ar integrēto produktu politiku.

Tomēr lielākā daļa novēršanas pasākumu būs jāīsteno valstu, reģionālā vai vietējā mērogā. Tas varētu ietvert arī atkritumu rašanās novēršanas mērķus. Pamatdirektīva par atkritumiem tiks grozīta, lai precizētu dalībvalstu pienākumu izstrādāt publiski pieejamas programmas atkritumu rašanās novēršanai ilgtspējīgas ražošanas un patēriņa kontekstā.

5. CEĻĀ UZ PĀRSTRĀDĀJOŠU SABIEDRĪBU EIROPĀ

Tā kā visi tirgū laistie resursi agrāk vai vēlāk kļūs par atkritumiem, un jebkura ražošana rada tādus vai citādus atkritumus, nepieciešami pasākumi, lai virzītu atkritumus atpakaļ ekonomiskajā apritē. Pārstrādes nozarei ir vajadzīga normatīva vide, kas veicina pārstrādi.

Esošās tendences ir vērstas uz kontroles palielināšanu un atkritumu pārvadājumu ierobežošanu iekšējā tirgū. Tas nespēs būtiski ietekmēt vides stāvokli un var veicināt sīki izstrādātus tiesību aktus, kā arī atkritumu mikroapsaimniekošanu valstu vai reģionālajā līmenī. Tas savukārt var mazināt pārstrādāto atkritumu pieejamību ES rūpniecībai, īpaši nelielās dalībvalstīs. Lai cīnītos ar šo tendenci, ir vajadzīgi līdzvērtīgi apstākļi pārstrādei visā ES. Pārstrādei jābūt videi nekaitīgai, tādēļ jāievieš standarti.

Lai gan atsevišķos gadījumos tirgus konjunktūra ir veicinājusi pārstrādes attīstību, tirgus signāli liek izvēlēties atkritumu apglabāšanu. Tādēļ vajadzīgi stimuli atkritumu pārstrādei un reģenerācijai. Šajā ziņā liela loma ir ekonomiskajiem instrumentiem un valstu poligonu nodokļiem.

Vienlīdzīgi apstākļi pārstrādei

Pārstrādes iekšējā tirgus izveide, kurā izmanto augstus vides standartus, sniegtu iespēju izplatīt paraugpraksi visā ES, kā arī atbalstītu pārstrādes nozari, ļaujot tai gūt labumu no iekšējā tirgus.

Vairāki pasākumi papildinās esošos tiesību aktus un ļaus ES novērst nepilnības atkritumu standartos. Tie ietver:

- efektivitātes kritēriju ieviešanu konkrētiem reģenerācijas procesiem saskaņā ar Pamatdirektīvu par atkritumiem, kā arī pamatnostādņu izstrādi dažu regulas par atkritumu pārvadājumiem noteikumu piemērošanai, lai apkarotu krāpniecisku reģenerāciju;
- paraugprakses izplatīšanu, attiecīgajiem reģenerācijas procesiem piemērojot obligātos standartus Pamatdirektīvā par atkritumiem, kā arī turpmāku IPNK direktīvas darbības jomas paplašināšanu attiecībā uz konkrētām atkritumu apsaimniekošanas darbībām;

- jaunu noteikumu iekļaušanu Pamatdirektīvā par atkritumiem, lai varētu pieņemt vides kritērijus specifisku atkritumu plūsmām, lai precizētu, kad uz tiem vairs neattiecas tiesību akti atkritumu jomā, bet gan tie ir uzskatāmi par produktiem.

Uzlabota informācijas apmaiņa par valstu nodokļiem par apglabāšanu

Pastāv liela vienprātība, ka nodokļi par apglabāšanu ir rentabli un var būtiski uzlabot atkritumu apsaimniekošanu. Turklāt lielas nodokļu par apglabāšanu atšķirības dalībvalstīs var izraisīt nevajadzīgu atkritumu pārvadāšanu un ietekmēt konkurenci starp atkritumu apsaimniekotājiem dažādās dalībvalstīs.

Tā kā iespēja panākt vienošanos šai jomā ES līmenī nav liela, pirmais solis būtu aicināt dalībvalstis izmantot šo ekonomisko instrumentu valsts līmenī. Komisija aicina dalībvalstis dalīties informācijā par to pieejām attiecībā uz nodokļiem par apglabāšanu, vienlaikus pilnībā informējot Komisiju.

Jaunas metodes pārstrādes veicināšanai

Pēdējā gadu desmitā pieņemtās pārstrādes direktīvas veicina lielām atkritumu plūsmām domātas pārstrādes infrastruktūras izveidi un finansēšanu. Tomēr ir grūti pamatot šīs pieejas izmantošanu jauna veida atkritumu plūsmām. Mazākām atkritumu plūsmām vai arī atkritumu plūsmām ar mazāku ietekmi uz vidi šāda pieeja var radīt pārāk smagu administratīvu slogu, salīdzinot ar vides jomā gūtajām priekšrocībām.

Tomēr, atstājot visu atkritumu plūsmu pārstrādes organizāciju un izveidi tirgus ziņā, nevarēs izmantot visus vides ieguvumus, ko spēj sniegt pārstrāde. Lai gan šībrīža prioritāte ir nodrošināt pilnīgu ES pārstrādes direktīvu ieviešanu, nākotnē ir vajadzīga jauna pieeja, kas būs elastīgāka un plašāka. Pārskatot šo stratēģiju, tiks izvērtēts, vai vajadzīgi papildu pasākumi pārstrādes veicināšanai. Īpaši nozīmīga būs virzība uz pieeju, kas vairāk balstās uz materiāliem, iespējams izmantojot ražotāja atbildību. Šai nolūkā būs jāizvērtē, vai tirgus pats spēs veicināt attiecīgā materiāla pārstrādes attīstību vai arī ir vajadzīgi pasākumi, lai novērstu pārstrādi apgrūtināšos šķēršļus. Šajā kontekstā var apsvērt plašu pasākumu klāstu, un aprites cikla skatījums palīdzēs nodrošināt, ka pārstrādes priekšrocības vides jomā panāks ar iespējami mazākām izmaksām.

Pārstrādes mērķi

Pārstrādes un reģenerācijas mērķi ir izmantoti vairākās ES direktīvās par atkritumiem. Nesenā direktīvā par iepakojumu un izlietoto iepakojumu izvirzīto pārstrādes un reģenerācijas mērķu pārskatīšana apliecināja, cik svarīgi ir noteikt mērķus, lai tie proporcionāli atbilstu definīcijas jomai un ņemtu vērā katra materiāla īpatnības. Neveicot šādu analīzi, pastāv risks, ka noteiktie mērķi veicinās procesus, kuru labvēlīga ietekme uz vidi ir niecīga vai tās nav vispār, vai arī šie mērķi nespēs veicināt metodes, kas varētu sniegt būtiskus ieguvumus vides jomā, taču sastopas ar grūtībām iekļūt tirgū.

Tā kā uzdevums ir sarežģīts, mērķi ir jānosaka, ņemot vērā pārstrādes definīciju jomu attiecībā uz dažādiem materiāliem, kā jau darīts, pārskatot iepakojuma direktīvas mērķus, kā ņemot vērā katra materiāla specifiskās īpašības. Nākotnē, iesakot jaunus pārstrādes vai reģenerācijas mērķus vai pārskatot iepriekš noteiktos mērķus, jāoptimizē pārstrādes un reģenerācijas izmaksas, kā arī jāizvairās no atbalsta metodēm, kas nav piemērotas konkrētajiem materiāliem.

Bioloģisko atkritumu apsaimniekošana

Bioloģisko atkritumu galvenā negatīvā ietekme izpaužas, šos atkritumus apglabājot poligonos. Tas rada metānu, siltumnīcefekta gāzi, kas ir 21 reizi iedarbīgāka par oglekļa dioksīdu. Lai novērstu šos draudus videi, Direktīvā 1999/31/EK par atkritumu poligoniem divas trešdaļas sadzīves atkritumu paredzēts novirzīt no poligoniem, un noteikts, ka dalībvalstīm jāizstrādā un regulāri jāpārskata valstu stratēģijas novirzīto atkritumu apsaimniekošanai. Pilnībā izpildot šo pienākumu, tiks būtiski samazināta bioloģisko atkritumu ietekme uz vidi, jo īpaši attiecībā uz to radīto siltumnīcefekta gāzu emisiju.

Tomēr Komisijas ziņojumā par valstu stratēģijām secināts: „Analizējot stratēģijas, nav skaidrs, vai tiks panākta poligonos noglabāto apjomu samazināšana tajās valstīs, kurās tas vēl nav sasniegts. Šķiet, ka šo mērķu īstenošanai būs nepieciešami papildu pūliņi. Komisija īpašu uzmanību pievērsīs 2006. gada mērķa īstenošanai un veiks visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu direktīvas pilnvērtīgu īstenošanu”³.

Nav vienas videi vislabākās metodes, ko izmantot no poligoniem novirzīto bioloģisko atkritumu apsaimniekošanā. Dažādo šo atkritumu apsaimniekošanas iespēju ietekme uz vidi ir atkarīga no daudziem vietējiem faktoriem, tostarp savākšanas sistēmām, atkritumu sastāva un kvalitātes, klimata, ietekmes uz klimata izmaiņām, komposta spējas mazināt augsnes degradāciju un citām ietekmes uz vidi kategorijām. Tādēļ stratēģijas šo atkritumu apsaimniekošanai ir jāizstrādā dalībvalstīm, izmantojot aprites cikla skatījumu.

Komisija izstrādās pamatnostādnes aprites cikla skatījuma piemērošanai bioloģisko atkritumu apsaimniekošanā un nosūtīs šīs pamatnostādnes dalībvalstīm, kā arī aicinās tās pārskatīt stratēģijas. Šīs pamatnostādnes arī palīdzēs vietējām un reģionālajām iestādēm, kas ir atbildīgas par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādi.

Ar atkritumu standartiem saistītie aspekti ir arī jārisina ES mērogā. Komposta kvalitātes kritēriji tiks pieņemti saskaņā ar Pamatdirektīvu par atkritumiem ieteikto noteikumu par atkritumu stadijas beigām, un Komisija ieteiks atkritumu bioloģisko pārstrādi iekļaut IPNK direktīvas darbības jomā pēc tās pārskatīšanas.

Padomes Direktīva 86/278/EEK par vides, jo īpaši augsnes, aizsardzību, lauksaimniecībā izmantojot notekūdeņu dūņas, tiks pārskatīta, paaugstinot kvalitātes standartus, saskaņā ar kuriem šāda izmantošana ir atļauta pēc tam, kad pieņemta Tematiskā stratēģija par augsni un citi saistīti pasākumi.

Pārskatot stratēģiju, īpaša uzmanība tiks pievērsta bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sekmēm un tam, vai vajadzīgi papildu pasākumi.

Atkritumeļļu apsaimniekošana

Tiesību aktos par atkritumeļļām (Direktīva 75/439/EEK) piemērots aprites cikla skatījums.

Šī direktīva reglamentē atkritumeļļu apglabāšanu un paredz atkritumeļļu reģenerāciju. Šis tiesību akts nav sekmīgi īstenots, un Eiropas Kopienų Tiesā ir iesniegtas vairākas prasības,

---

³ COM(2005) 105 - Komisijas ziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam par valstu stratēģijām poligonos apglabāto bioloģiski noārdāmo atkritumu apjomu samazināšanai saskaņā ar 5. panta 1. punktu Direktīvā 1999/31/EK par atkritumu apglabāšanu poligonos.

kurās tā lēmusi par sliktu piecām dalībvalstīm. Nesen veiktā analīze, izmantojot aprites cikla pieeju, liecina, ka nekādas skaidri konstatējamās ekoloģiskas priekšrocības neattaisno prioritātes piešķiršanu atkritumeļļu reģenerācijai, salīdzinot ar to izmantošanu enerģijas ieguvei. Turklāt savāktie atkritumeļļu apjomi vēl arvien ir pārāk mazi. Tāpēc esošais tiesību akts neļauj sasniegt vēlamos rezultātus, kaut gan neatbilstoši atkritumeļļu apglabāšanai var būt ļoti negatīva ietekme un no tās ir jāizvairās. Tādēļ tas tiks atcelts un aizstāts ar jaunu noteikumu Pamatdirektīvā par atkritumiem, kurā saglabāts dalībvalstu pienākums nodrošināt atkritumeļļu savākšanu, taču netiks piešķirta prioritāte to reģenerācijai. Tas nodrošinās, ka dalībvalstis pilnā apjomā izpildīs pienākumu savākt atkritumeļļas, tādējādi novēršot to galveno ar vidi saistīto problēmu.

Turpmākie pasākumi. Tematiskās stratēģijas atkritumu rašanās novēršanai un atkritumu pārstrādei, kā arī citu veicinošo pasākumu un rīcību īstenošanas grafiks

Tematiskajā stratēģijā ieteiktā un/vai plānotā rīcība atkritumu rašanās novēršanai un atkritumu pārstrādei	Laiks
Priekšlikums direktīvai, ar ko groza Pamatdirektīvu par atkritumiem un atceļ direktīvu par atkritumeļļām	Priekšlikums iesniegts kopā ar šo stratēģiju
Ziņojums par Direktīvas 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu īstenošanu	2006. gads
To mērķu pārskatīšana, kas noteikti saskaņā ar Direktīvu 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem	2006. gads
Priekšlikums direktīvai, kas vienā direktīvā apvienos trīs direktīvas par titāna dioksīda rūpnieciskajiem atkritumiem	2006. gads
Pamatnostādņu publicēšana, kas pamatojas uz Eiropas Kopienu Tiesas nolēmumiem par to, kad blakusprodukti ir un kad nav uzskatāmi par atkritumiem	2006. gads
Dalībvalstīm adresētu pamatnostādņu publicēšana par aprites cikla skatījuma piemērošanu no poligoniem novirzītajiem bioloģiski noārdāmiem atkritumiem	2006. gads
Zināšanu bāzes uzlabošana par resursu izmantošanas, atkritumu apjoma pieauguma, atkritumu apsaimniekošanas ietekmi, kā arī par metodiskāku plānošanu un modelēšanu	Sākot ar 2006. gadu
Priekšlikums precizēt IPNK direktīvas nozīmi un paplašināt tās darbības jomu, iekļaujot citas atkritumu apsaimniekošanas darbības, tostarp bioloģisko metožu izmantošanu atkritumu reģenerācijā, kā arī bīstamo atkritumu sagatavošanu sadedzināšanai un dedzināšanas sārņu sagatavošanu reģenerācijai	2007. gadā, kad tiks veikta vispārēja IPNK direktīvas pārskatīšana
Priekšlikums pārskatīt Padomes Direktīvu 86/278/EEK par vides, jo īpaši augsnes, aizsardzību, lauksaimniecībā izmantojot notekūdeņu dūņas	2007. gads

Pamatnostādņu publicēšana, lai padarītu aprites cikla instrumentus viegli izmantojamus atkritumu politikas izstrādē, izmantojot pieņemto pieeju un metodoloģiju	2007. gads
Pamatnostādņu publicēšana par konkrētiem atkritumu pārvadāšanas regulas noteikumiem ar mērķi novērst krāpniecisku reģenerāciju	2007. gads
Pamatnostādņu publicēšana par obligātajiem vides standartiem, lai saņemtu atļaujas iekārtām, kas nav iekļautas IPNK direktīvā, kā arī par vislabākajām pieejamajām metodēm bīstamo atkritumu sajaukšanai	2007. gads
Izvērtējums par esošo situāciju un to, vai vajadzīgi papildu pasākumi, lai veicinātu virzību uz pārstrādājošu sabiedrību Eiropā	2007. gads
Direktīvā 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA) izvirzīto mērķu pārskatīšana	2008. gads
Pirmo kvalitātes standartu pieņemšana, lai noteiktu, kad dažu atkritumu plūsmas vairs nav uzskatāmas par atkritumiem, sākot ar kompostu un pārstrādātām pildvielām	2008. gadā — atkarībā no brīža, kad stāsies spēkā pārskatītā Pamatdirektīva par atkritumiem

Citi pasākumi un darbības, kas papildinās Tematisko stratēģiju atkritumu rašanās novēršanai un atkritumu pārstrādei

Tirgus attīstība

Vairākas dalībvalstis ir uzsākušas iniciatīvas, lai attīstītu atkritumu pārstrādes tirgu, ar mērķi novērst tehniskos un ekonomiskos šķēršļus pārstrādei, kā arī palielināt pieprasījumu pēc pārstrādātiem materiāliem (piemēram, izstrādājot standartus, uzlabojot tirgum vajadzīgās informācijas pieejamību un izmantojot valsts iepirkumu). Šādas pieejas, acīmredzot, spēj papildināt pārstrādes pamatpolitiku un tās var izmantot valstu plānos Vides tehnoloģiju rīcības plāna ieviešanai.

Pētniecība un tehnoloģijas

Komisija nodrošinās, ka atkritumu tehnoloģiju pētniecībai un izstrādei pieejamie Eiropas fondi labāk risinās galvenās problēmas saistībā ar atkritumu ietekmi uz vidi.

Paraugprakse

Komisija atbalstīs tādas paraugprakses izplatīšanu un nodošanu, kas saistīta ar izpratni, izglītību, kā arī veicinošām iniciatīvām un sistēmām, kas radītas gan valstu, gan reģionālajā, gan arī vietējā līmenī.

Valsts atbalsts

Pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībā tiks pārskatītas. Pārskatot cita starpā precizēs, kādos gadījumos atkritumu pārstrādei var piešķirt valsts atbalstu.

Turklāt, pārskatot stratēģiju 2010. gadā, vajadzības gadījumā tiks noteikti papildu pasākumi, kas vajadzīgi, lai veicinātu atkritumu rašanās novēršanu un ieviestu aprites cikla skatījumu atkritumu apsaimniekošanā, kā arī virzībā uz atkritumus pārstrādājošu sabiedrību Eiropā.

II PIELIKUMS
TIESĪBU AKTA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA NOSAUKUMS

Tematiska stratēģija atkritumu rašanās ierobežošanai un atkritumu pārstrādei.

2. UZ DARBĪBAS JOMĀM BALSTĪTAS VADĪBAS VAI BUDŽETA LĪDZEKĻU SADALES PA DARBĪBAS JOMĀM (ABM / ABB) SATVARS

Politikas joma: 07 - Vide

Darbība: 07 04 – Vides politikas īstenošana

3. BUDŽETA POZĪCIJAS

3.1. Budžeta pozīcijas (darbības pozīcijas un saistītās tehniskās un administratīvās palīdzības pozīcijas (kādreizējās BA pozīcijas)), iekļaujot šādas pozīcijas:

07 01 04 01 – Likumdošana, izpratnes veidošana un citas vispārējas darbības, kuru pamatā ir Kopienas rīcības programmas vides jomā – Administratīvās pārvaldības izdevumi.

07 04 02 – Izpratnes veicināšana un citas vispārējas darbības, kuru pamatā ir Kopienas rīcības programmas vides jomā.

3.2. Darbības un finansiālās ietekmes ilgums

Stratēģija ilgst 10 gadus (2005 – 2015). Šajā tiesību akta finanšu pārskatā ietverti finansiālie aspekti attiecībā uz pirmajiem pieciem gadiem (2005 – 2010).

3.3. Budžeta raksturojums

Budžeta pozīcija	Izdevumu veids		Jauns	EBTA ieguldījums	Pieteikumu iesniedzēju valstu iemaksas	Finanšu plāna pozīcijas numurs
07 04 02	Nav oblig.	Dif.apr. ⁴	NAV	NAV	NAV	Nr. 3

⁴ Diferencēti apropriējumi.

4. RESURSU KOPSAVILKUMS

Cilvēku un administratīvo resursu vajadzības sedz no līdzekļiem, kas vadošajam ģenerāldirektorātam (Vides ģenerāldirektorātam) piešķirti gada budžeta sadales procedūrā.

4.1. Finanšu līdzekļi

4.1.1. Saistību apropriējumu (SA) un maksājumu apropriējumu (MA) kopsavilkums

Miljoni EUR (līdz 3. zīmei aiz komata)

Izdevumu veids	Iedaļas Nr.		2005. gads	2006	2007	2008	2009	2010	Kopā

Darbības izdevumi⁵

Saistību apropriējumi	8.1.	a		0,230	0,380	0,230	0,230	0,080	1,150
Maksājumu apropriējumi		b		0,130	0,280	0,330	0,230	0,180	1,150

Pamatsummā ietvertie administratīvie izdevumi⁶

Tehniskā un administratīvā palīdzība	8.2.4.	c		0	0	0	0	0	0

KOPĒJĀ PAMATSUMMA

Saistību apropriācijas		a+c		0,230	0,380	0,230	0,230	0,080	1,150
Maksājumu apropriācijas		b+c		0,130	0,280	0,330	0,230	0,180	1,150

Pamatsummā neietvertie administratīvie izdevumi⁷

Cilvēkresursu un ar tiem saistītās izmaksas	8.2.5.	d	0,486	0,486	0,486	0,486	0,486	0,486	2,916
Administratīvās izmaksas, izņemot cilvēkresursu un ar tiem saistītos izdevumus, kas nav ietvertas pamatsummā	8.2.6.	e	0,002	0,088	0,088	0,090	0,086	0,084	0,438

⁵ Izdevumi, kas nav ietverti attiecīgās xx. sadaļas xx 01. nodaļā.

⁶ Izdevumi, kas ietverti xx. sadaļas xx 01 04. pantā.

⁷ Izdevumi, kas ir iekļauti xx 01. nodaļā, izņemot xx 01 04. pantu vai xx 01 05. pantu.

Iesaistes kopējās provizoriskās finansiālās izmaksas

SA KOPĀ, ietverot cilvēkresursu izmaksas	a+c +d+ e	0,488	0,804	0,954	0,806	0,802	0,650	4,504
MA KOPĀ, ieskaitot cilvēkresursu izmaksas	b+c +d+ e	0,488	0,704	0,854	0,906	0,802	0,750	4,504

Ziņas par līdzfinansējumu

Ja priekšlikumā paredzēts dalībvalstu līdzfinansējums vai līdzfinansējums no kādām citām struktūrām (lūdzam norādīt, kurām), nākamajā tabulā jānorāda šāda līdzfinansējuma apmērs (ja paredzams līdzfinansējums no vairākām struktūrām, var pievienot papildu rindas):

Miljoni EUR (līdz 3. zīmei aiz komata)

Līdzfinansētāja struktūra		Gads n	n + 1	n + 2	n + 3	n + 4	n + 5	Kopā
.....	f							
SA KOPĀ, ieskaitot līdzfinansējumu	a+c +d+ e+f							

4.1.2. Atbilstība finanšu plānojumam

- Priekšlikums atbilst pašreizējam finanšu plānojumam.
- Priekšlikums saistīts ar attiecīgās finanšu plāna pozīcijas pārplānošanu.
- Priekšlikums var prasīt Iestāžu nolīguma⁸ noteikumu piemērošanu (t. i., elastības fonda izmantošanu vai finanšu plāna pārskatīšanu).

4.1.3. Finansiālā ietekme uz ieņēmumiem

- Priekšlikumam nav finansiālas ietekmes uz ieņēmumiem
- Priekšlikumam ir finansiālā ietekme – ieņēmumi tiek ietekmēti šādi:

Miljoni EUR (līdz 1 zīmei aiz komata)

Budžeta pozīcija	Ieņēmumi	Pirms darbības [Gads n-1]	Stāvoklis pēc darbības					
			[Gads n]	[n+1]	[n+2]	[n+3]	[n+4]	[n+5]

⁸ Sk. Iestāžu nolīguma 19. un 24. punktu.

	a) Absolūtie ieņēmumi						
	b) Izmaiņas ieņēmumos	Δ					

4.2. Cilvēkresursi pilnslodzes ekvivalentā (arī ierēdņi, pagaidu darbinieki un ārštata darbinieki) – sīkāku informāciju sk. 8.2.1. punktā.

Ikgadējās vajadzības	2005. gads	2006	2007	2008	2009	2010
Cilvēkresursu kopskaits	0,486	0,486	0,486	0,486	0,486	0,486

5. RAKSTUROJUMS UN MĒRĶI

5.1. Īstermiņā un ilgtermiņā sasniedzamie mērķi

Ar atkritumu apsaimniekošanu saistīto vides problēmu risinājums. Stratēģija paredz sākt darbības ar mērķi uzlabot atkritumu apsaimniekošanu un regulējumu, saskaņā ar ko tiek veikta atkritumu apsaimniekošana.

5.2. Kopienas iesaistīšanās pievienotā vērtība, priekšlikuma saskaņotība ar citiem finanšu instrumentiem un to iespējamā sinerģija

Atkritumu apsaimniekošana ir saimnieciska darbība iekšējā tirgū. Šī darbība ir strikti reglamentēta, un ir vajadzīgas kopējas nostādnes, lai uzlabotu tirgus efektivitāti.

5.3. Priekšlikuma mērķi, sagaidāmie rezultāti un ar tiem saistītie rādītāji atbilstoši ABM

Stratēģijas mērķis ir noteikt virkni darbību, kas ļaus samazināt atkritumu ietekmi uz vidi un sekmēt resursu izmantošanas ietekmes uz vidi samazināšanu.

Lai to panāktu, ir paredzētas vairākas konkrētas darbības:

- 1) atkritumu apsaimniekošanas normatīvās vides vienkāršošana un modernizēšana,
- 2) zināšanu uzlabošana šajā jomā,
- 3) atvieglojumu izstrāde, lai sekmētu atkritumu rašanās novēršanu un atkritumu pārstrādi.

Sīkākas ziņas par sagaidāmajiem rezultātiem un to ietekmi ir atrodamas attiecīgi paziņojumā un tam pievienotajā ietekmes novērtējumā.

⁹ Ja vajadzīgs, t. i., ja darbība ilgst vairāk nekā 6 gadus, var pievienot papildu ailes.

5.4. Īstenošanas metode (orientējoša)

X *Centralizēta vadība*

X Komisijas īstenota tieša vadība

Netieša vadība, to deleģējot:

izpildaģentūrām

Kopienų izveidotām struktūrām saskaņā ar Finanšu regulas 185. pantu

dalībvalstu valsts iestādēm/iestādēm, kas veic valsts dienesta uzdevumu

Dalīta vai decentralizēta vadība

ar dalībvalstīm

ar trešām valstīm

Vadība, ko īsteno kopīgi ar starptautiskām organizācijām (lūdzam precizēt)

Piezīmes. Stratēģijā paredzētos pasākumus tieši īsteno Komisija (sāks pētījumus, organizēs sanāksmes, pārvaldīs pakalpojumu līgumus u. tml.) un dalībvalstis (īsteno tiesību aktus un ieteikumus).

6. UZRAUDZĪBA UN VĒRTĒŠANA

6.1. Uzraudzības sistēma

Komisija ierosina pārskatīt tematiskās stratēģijas efektivitāti piecus gadus pēc paziņojuma publicēšanas. Šim nolūkam Komisija sagatavos ziņojumu, kas tiks publicēts un nosūtīts iestādēm.

6.2. Vērtēšana

6.2.1. Iepriekšēja vērtēšana

Šai tematiskajai stratēģijai ir veikts ietekmes novērtējums, kas tiks publicēts vienlaikus ar paziņojuma pieņemšanu.

6.2.2. Pasākumi, ko veic pēc starpposma/retrospektīvas vērtēšanas (mācība, kas gūta no līdzīgas iepriekšējas)

Tematiskas stratēģijas izmantošana politikas veidošanā ir jaunums, kas ieviests ar Sesto vides rīcības programmu¹⁰. Tomēr šajā stratēģijā iekļautie pasākumi neatšķiras no parastās administratīvās prakses (pētījumu sākšana, ekspertu sanāksmju organizēšana, pakalpojumu līgumi par relatīvi nelielām naudas summām), kurai jau ir izstrādātas piemērotas finanšu aizsardzības procedūras.

6.2.3. Turpmākās vērtēšanas noteikumi un periodiskums

Komisija ierosina pārskatīt tematiskās stratēģijas efektivitāti piecus gadus pēc paziņojuma publicēšanas. Šim nolūkam Komisija sagatavos ziņojumu, kas tiks publicēts un nosūtīts iestādēm.

7. KRĀPŠANAS APKAROŠANAS PASĀKUMI

Ierosinātās darbības ir saistītas vienīgi ar izdevumiem par personālu, ekspertu sanāksmēm un pētījumu līgumiem. Uz pētījumu līgumiem attieksies Komisijas parastie kontroles mehānismi, un tādēļ nav vajadzīgi krāpšanas apkarošanas papildu pasākumi.

Potenciālie saņēmēji jo īpaši ievēro Finanšu regulas nosacījumus un nodrošina pierādījumus par savu finansiālo un juridisko stabilitāti. Attiecībā uz dotācijām, tie iesniedz provizoriskas ienākumu un izdevumu deklarācijas saistībā ar projektu vai darbību, par kuru tiek lūgts finansējums. Maksājumi tiek veikti, pamatojoties uz nosacījumiem, kas saistīti ar dotāciju līgumu, un pamatojoties uz izdevumu un ienākumu deklarācijām, ko saņēmējs pienācīgi apliecinājis un attiecīgais Komisijas dienests pārbaudījis. Ir iespējamas arī pārbaudes uz vietas, un saņēmēji ir aicināti saglabāt visas ziņas un apliecinātos dokumentus piecus gadus pēc projekta izpildes.

---

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 22. jūlija Lēmums Nr. 1600/2002/EK, ar ko nosaka Sesto Kopienas vides rīcības programmu (OV L 242, 10.9.2002., 1. lpp.).

8. ZIŅAS PAR RESURSIEM

8.1. Priekšlikuma mērķi finansiālo izmaksu izteiksmē

Saistību apropiējumi miljonos EUR (līdz 3. zīmei aiz komata)

(Jānosauc darbības rezultāti)	mērķi, un	Rezultāta veids	Vidējās izmaksas	2005. gads		2006. gads		2007. gads		2008. gads		2009. gads		2010. gads		KOPĀ	
				Rezultātu skaits	Kop. Izmak- sas	Rezultātu skaits	Kop. Izmak- sas	Rezultātu skaits	Kop. Izmak- sas	Rezultātu skaits	Kop. Izmak- sas	Rezultātu skaits	Kop. Izmak- sas	Rezultātu skaits	Kop. Izmak- sas	Rezultātu skaits	Kop. Izmak- sas
MĒRĶIS ¹¹																	
Komisijas lēmumu, ar ko pieņem īstenošanas pasākumus, sagatavošana																	
- Ekspertu konsultācijas	Ziņojumi	0,040			2	0,080	2	0,080	2	0,080	2	0,080	2	0,080	8	0,400	
- Pētījumi	Ziņojumi	0,150			1	0,150	2	0,300	1	0,150	1	0,150			5	0,750	
TOTAL COST						0,230		0,380		0,230		0,230		0,080		1,150	

¹¹ Saskaņā ar aprakstu 5.3. iedaļā.

8.2. Administratīvie izdevumi

8.2.1. Cilvēkresursu skaits un veids

Amata veids		Darbinieki, kam jāuztic darbības vadība, izmantojot esošos un/vai papildu resursus (amatu/pilnslodzes ekvivalentu skaits)					
		2005. gads	2006. gads	2007. gads	2008. gads	2009. gads	2010. gads
Ierēdņi vai pagaidu darbinieki ¹² (XX 01 01)	A*/AD	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
	B*, C*/AST	1	1	1	1	1	1
Darbinieki, ko finansē ¹³ atbilstoši XX 01 02. pantam							
Pārējie darbinieki, ko finansē atbilstoši XX 01 04./05. pantam							
KOPĀ		4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5

8.2.2. No darbības izrietošo uzdevumu apraksts

Veicamie uzdevumi atbilst parastai administratīvajai praksei, un pie tiem pieder pētījumu sākšana, ekspertu sanāksmju organizēšana, pakalpojumu līgumu pārvaldība u. tml.

8.2.3. Cilvēkresursu avoti (ar likumu noteiktie)

- Programmas pārvaldībai pašreiz paredzētie amati, kas jāaizstāj vai jāpildzina
- Amati, kas *n* gadam iepriekš paredzēti stratēģiskajā plānošanā un provizoriskā budžeta projekta sagatavošanā
- Amati, kas pieprasāmi, veicot nākamā gada stratēģisko plānošanu un sagatavojot provizorisko budžeta projektu
- Pārceļamie amati, izmantojot pašreizējos resursus vadības dienestā (iekšēja pārceļšana)

¹² Izmaksas, kas NAV iekļautas pamatsummā.

¹³ Izmaksas, kas NAV iekļautas pamatsummā.

- Amati, kas nepieciešami *n* gadā, lai gan nav paredzēti attiecīgā gada stratēģiskajā plānošanā un sagatavojot provizorisko budžetu

8.2.4. *Citi administratīvie izdevumi, kas iekļauti pamatsummā (XX 01 04/05 – Administratīvās valdības izdevumi)*

Miljoni EUR (līdz 3. zīmei aiz komata)

Budžeta pozīcija (numurs un nosaukums)	2005. gads	2006. gads	2007. gads	2008. gads	2009. gads	2010. gads	KOPĀ
1 Tehniska un administratīva palīdzība (ieskaitot ar to saistītās personāla izmaksas)							
Izpildaģentūras ¹⁴							
Cita tehniska un administratīva palīdzība							
- <i>intra muros</i>							
- <i>extra muros</i>							
Tehniska un administratīva palīdzība KOPĀ							

8.2.5. *Pamatsummā neiekļautās cilvēkresursu un ar tiem saistītās finansiālās izmaksas*

Miljoni EUR (līdz 3. zīmei aiz komata)

Cilvēkresursu veids	2005. gads	2006. gads	2007. gads	2008. gads	2009. gads	2010. gads
Ierēdņi un pagaidu darbinieki (XX 01 01)	0,486	0,486	0,486	0,486	0,486	2,430

¹⁴ Par izpildaģentūru(-ām) jānorāda konkrētais tiesību akta finanšu pārskats.

Darbinieki, kurus finansē atbilstoši XX 01 02. pantam (palīgdarbinieki, valstu eksperti, līgumdarbinieki u. c.) (norāda budžeta pozīciju)							
Cilvēkresursu un ar tiem saistītās izmaksas kopā (NAV ietvertas pamatsummā)	0,486	0,486	0,486	0,486	0,486	0,486	2,430

Aprēķins – *Ierēdņi un pagaidu darbinieki*

Katram pilnslodzes ekvivalentam atbilst 108 000 EUR gadā.

Aprēķins – *Darbinieki, kurus finansē atbilstoši XX 01 02. pantam*

8.2.6. Citas administratīvās izmaksas, kas nav iekļautas pamatsummā

Miljoni EUR (līdz 3. zīmei aiz komata)

	2005. gads	2006. gads	2007. gads	2008. gads	2009. gads	2010. gads	KOPĀ
XX 01 02 11 01 – Komandējumi	0,002	0,008	0,008	0,010	0,006	0,004	0,038
XX 01 02 11 02 – Sanāksmes un konferences							
XX 01 02 11 03 – Komitejas ¹⁵		0,080	0,080	0,080	0,080	0,080	0,400
XX 01 02 11 04 – Pētījumi un konsultācijas							
XX 01 02 11 05 - Informācijas sistēmas							
1 Citas vadības izmaksas kopā (XX 01 02 11)	0,002	0,088	0,088	0,090	0,086	0,084	0,438

¹⁵ Norāda komitejas veidu un grupu, kurai tā pieder.

3 Citas administratīvas izmaksas (norāda kopā ar atsauci uz budžeta pozīciju)							
Administratīvie izdevumi kopā, izņemot cilvēkresursu un ar tiem saistītās izmaksas (NAV iekļautas pamatsummā)	0,002	0,088	0,088	0,090	0,086	0,084	0,438

Aprēķins - *Citas administratīvās izmaksas, kas nav iekļautas pamatsummā*

Pieņem, ka parasts komandējums izmaksā 1000 EUR.